

СУБ'ЄКТАМ ГОСПОДАРЮВАННЯ ПРО НАСІННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР

Насіння – рослинний матеріал, що використовується для сівби, характеризується сортовими і посівними якостями.

Сортові якості насіння – сукупність морфологічних ознак, за якими

визначається належність рослин до відповідного сорту. Визначення сортових якостей насіння здійснюється шляхом польового оцінювання на відповідність сорту морфологічним ознакам, визначеним при його реєстрації. Насіння отримане на певному етапі відтворення сорту характеризується таким поняттям як *категорія насіння*. Це поняття включає в себе: *добазове, базове та сертифіковане* насіння.

Посівні якості насіння – сукупність показників, що характеризують придатність насіння до сівби.

Основними показниками є: вміст насіння основної культури у % (чистота насіння); відхід (домішки насіння інших видів, бур'янів тощо); енергія проростання; схожість; маса 1 тис. одиниць насіння; вологість; зараженість насіння хворобами; заселеність шкідниками.

Для визначення посівних якостей використовуються єдині методи, термінологія і документація. Для кожної культури в залежності від категорії насіння в ДСТУ затверджено нормативні показники якості насіння.

На посів може використовуватися *насіння сортів, занесених до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні, як власного виробництва так і придбане* (вироблене вітчизняними суб'єктами насінництва, яких включено до Державного реєстру суб'єктів насінництва та розсадництва, або імпортоване).

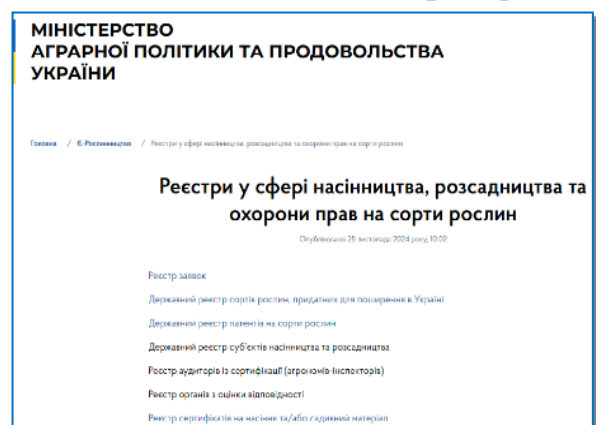
Придбане насіння супроводжується відповідними документами на партію: насіння **вироблене в Україні**:

Сертифікат, що засвідчує сортові якості насіння та Сертифікат, що засвідчує посівні якості насіння;

імпортоване насіння:

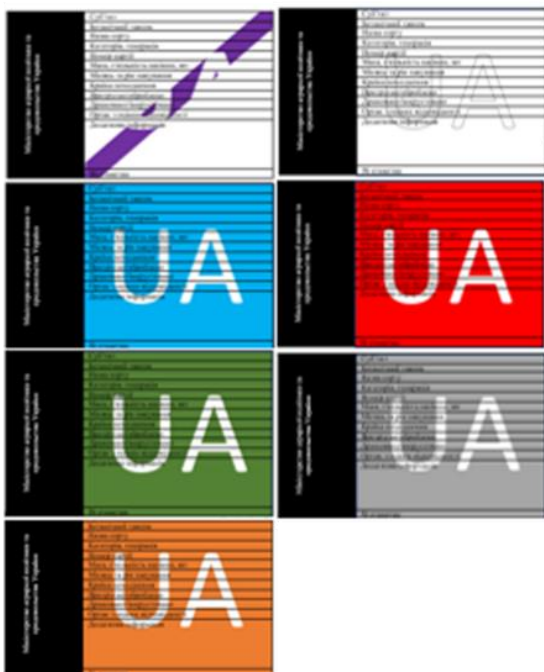
Сертифікат, що засвідчує посівні якості насіння, виданий на території України.

Форми сертифікатів та Порядок проведення сертифікації насіння затверджені постановою КМУ від 17.11.2023 № 1210 (далі – Порядок).

В електронній системі реєстрів «є-Рослинництво», яка розміщена на сайті Мінагрополітики та об'єднала всі реєстри у сфері насінництва, розсадництва та охорони прав на сорти рослин можна перевірити достовірність інформації, що стосується придбаного насіння, його виробників і суб'єктів ввезення, вказаної в супровідних документах.

Згідно з вимогами до маркування та пакування насіння, затвердженими наказом Мінагрополітики №1050 від 02.04.2024 упаковка насіння повинна бути цілою, міцною, чистою, сухою та в залежності від насіння промаркована відповідною етикеткою, яка містить всю необхідну інформацію про партії насіння відповідної форми, кольору та змісту:

добазове насіння – біла етикетка з фіолетовою смужкою завширшки 10 мм, розміщеною по діагоналі з лівого нижнього кута етикетки;

базове насіння – біла етикетка;

сертифіковане насіння першої генерації, гібридів першого покоління – блакитна етикетка;

сертифіковане насіння другої генерації, наступних генерацій – червона етикетка;

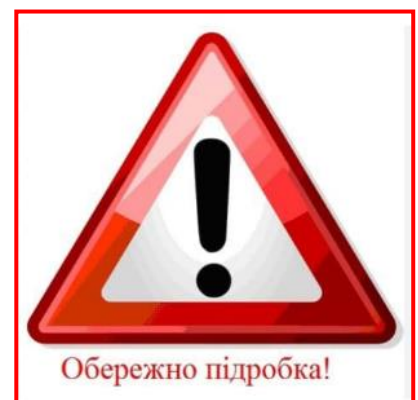
суміші насіння – зелена етикетка;

неостаточно сертифіковане насіння – сіра етикетка;

насіння овочевих культур, яке поширюється до прийняття рішення про державну реєстрацію сорту – помаранчева етикетка.

Таке маркування надасть змогу уникнути підробки та перевірити відповідність насіння та виробника. До того ж, потрібно перевіряти оригінальність пакувань, звіряти інформацію, нанесену на етикетки, з наданими документами про сортові та посівні якості, а саме: ботанічний таксон, назву сорту, категорію та генерацію насіння, номер партії, країну походження тощо.

Дотримавшись вищевказаних рекомендацій, споживач може з впевненістю оплатити рахунок за обране насіння відповідної селекції, отримати його разом із супровідними документами (завіреніми копіями вищезазначених сертифікатів) та видаткову накладну, в якій обов'язково повинні бути зазначені: культура, сорт, номер партії та вага. Також, рекомендуємо при купівлі імпортованого насіння отримати опис сорту.

Для використання власного насіння на посів є свої передумови, необхідно:
закупити сортове насіння, яке супроводжується копіями вищезазначених сертифікатів;

висіяти насіння відповідно до технології вирощування культури;

провести польові оцінювання (залучаються спеціалісти органу із сертифікації, що передбачено *Порядком* з послідуєчим отриманням Акту польового оцінювання;

зібрати урожай, довести насіння до посівних кондицій;

перевірити насіння в акредитованій лабораторії, що має відповідний сертифікат

про акредитацію, та отримати документ, який дає право посіяти та одержати наступний врожай – *Протокол лабораторних досліджень з визначення посівних якостей насіння*.

Крім того, яке б не було походження насіння - закуплене у виробників, суб'єктів ввезення, посередників чи власне - воно все одно потребує проведення лабораторних досліджень на посівну придатність. Перевірка показників якості в лабораторних умовах покаже на скільки посівний матеріал є якісним та чи є потреба в його заміні.

Результати лабораторних досліджень дозволять провести необхідні розрахунки по нормі висіву. А це в свою чергу в подальшому забезпечить і нормальне проростання і густоту посівів, і на кінець заощадить кошти.

Визначення посівних якостей насіння проводиться в лабораторіях, акредитованих Національним агентством України з акредитації. З переліком лабораторій Держпродспоживслужби, розташованих на території Кіровоградської області, можна ознайомитися на сайті Головного управління Держпродспоживслужби в Кіровоградській області, послідовно обираючи такі вкладки: «Напрямки» > «Фітосанітарна безпека, насінництво та розсадництво» > «Перелік лабораторій з визначення посівних якостей насіння».

**Управління фітосанітарної безпеки
Головного управління Держпродспоживслужби
в Кіровоградській області**

Адреса: м. Кропивницький, вул.Тараса Карпи, 84

тел. (0522) 32-12-21 або 32-12-64

Email: fitokr@ukr.net